

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**77-ї наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету**

ТОМ 2

16 травня – 22 травня 2025 р.

АГРОТУРИЗМ У ПОСТКОНФЛІКТНИХ РЕГІОНАХ: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ПСИХОЕМОЦІЙНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ НАСЕЛЕННЯ

Роль агротуризму в постконфліктному відновленні полягає в його багатогранних перевагах. Агротуризм виступає не лише джерелом доходу для місцевого населення, а й засобом реінтеграції територій у національний економічний простір, сприяє відновленню довіри, формуванню почуття безпеки та зміцненню соціальних зв'язків. Він служить засобом для економічного відродження, надаючи альтернативні засоби до існування переміщеним фермерам, таким чином запобігаючи депопуляції сільської місцевості та міграції в міста. Завдяки просуванню місцевих продовольчих систем, традиційних ремесел і стійких практик агротуризм може відновити економічну інфраструктуру, зберігаючи культурну ідентичність, яка потерпає під час військових дій [1-2].

За даними Державного агентства розвитку туризму туристична сфера України продовжує розвиток не зважаючи на повномасштабне вторгнення. Туристичний збір в Україні за минулий – 2024 рік зріс майже на 23 % у порівнянні з позаминулим 2023 роком, коли до бюджету областей надійшло 222 млн 618 тис. грн. Для інвестування в агротуризм цей показник є суттєвим [3].

Агротуристична діяльність здатна забезпечити додаткові джерела прибутку, диверсифікувати місцеву економіку, створити нові робочі місця та активізувати підприємницьку ініціативу. У постконфліктних регіонах це має особливе значення, оскільки дозволяє зменшити рівень безробіття, стимулювати повернення внутрішньо переміщених осіб, сприяє економічній самодостатності громад. Крім того, залучення інвестицій у сільське господарство та розвиток туристичної інфраструктури створює сприятливі умови для довготривалої стабілізації регіону.

Значну увагу в межах агротуризму слід приділяти аспекту психоемоційного благополуччя. Спілкування з природою, участь у сільських практиках, повернення до традиційного укладу життя позитивно впливають на психологічний стан як місцевого населення, так і туристів. Особливо це стосується осіб, які пережили травматичні події, пов'язані з війною. Агротуризм може бути ефективним елементом програми психосоціальної реабілітації, сприяючи подоланню стресу, тривожності, посттравматичних розладів.

У процесі розвитку агротуризму доцільно застосовувати мультидисциплінарний підхід, що поєднує економічні, соціальні, психологічні та екологічні аспекти. Важливими є створення партнерств між органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, міжнародними донорами та приватним сектором. Підтримка на державному рівні – у формі субсидій, пільгового оподаткування, консультаційної допомоги – здатна стимулювати розвиток малих форм господарювання та підвищити конкурентоспроможність регіонів.

Не менш важливо формувати позитивний імідж постконфліктних територій, просуваючи унікальні культурні та природні ресурси. Розробка брендів агротуристичних локацій, участь у національних та міжнародних виставках, активність у цифровому просторі сприятимуть підвищенню туристичної привабливості.

Досвід країн Європейського Союзу демонструє, що агротуризм є ефективним інструментом відновлення регіонів після конфліктів. Зі звіту STAY [4] можемо зробити висновки, що впровадження агротуристичних ініціатив допомогло залучити інвестиції, відновити інфраструктуру та популяризувати локальні продукти.

Успішні приклади з інших країн – зокрема, Руанди, Хорватії, Боснії і Герцеговини – демонструють, що агротуризм здатен стати катализатором постконфліктної трансформації. Його розвиток базується на принципах сталого розвитку, залучення громади та орієнтації на довгострокові результати. В умовах України актуальним є адаптація кращих міжнародних практик з урахуванням специфіки локального контексту.

Таким чином, агротуризм у постконфліктних регіонах слід розглядати як стратегічний інструмент, що поєднує функції економічного відновлення та соціально-психологічної реабілітації. Його інтеграція у місцеву політику розвитку сприятиме не лише стабілізації ситуації на територіях, що постраждали від війни, а й формуванню нових точок зростання для національної економіки загалом.

Література:

1. Lak, A., Khairabadi, O. *Leveraging Agritourism in Rural Areas in Developing Countries: The Case of Iran. Frontiers in Sustainable Cities*, V. 4. 2022. URL : <https://doi.org/10.3389/frsc.2022.863385>.

2. Birner, R. *Rebuilding Agricultural Livelihoods in Post-Conflict Situations. International Food Policy Research Institute*. 2011. URL : <https://landportal.org/library/resources/126814/rebuilding-agricultural-livelihoods-post-conflict-situations/>

3. *До бюджету громад у 2024 році надійшло майже 273 млн грн туристичного збору. Державне агентство розвитку туризму України*. 2025. URL : <https://www.tourism.gov.ua/blog/do-byudzhetu-gromad-u-2024-roci-nadiyshlo-mayzhe-273-mln-grn-turistichnogo-zboru>

4. *Agritourism in Europe: Opportunities, challenges, and policy implications. Still Tourism Around Yard (STAY). February, 2024*. URL : https://stay-erasmus.eu/wp-content/uploads/2024/02/SR-STAY_EN.pdf